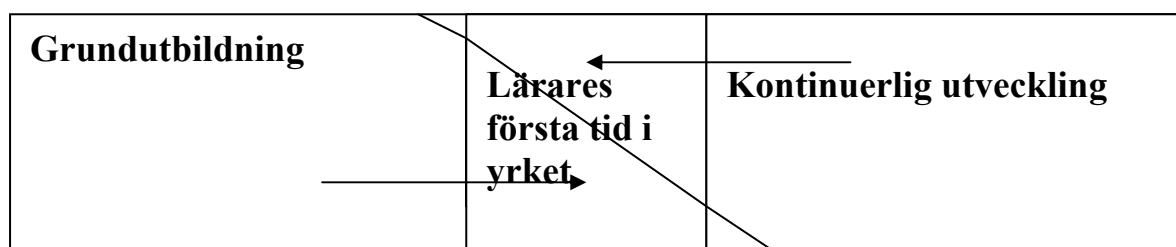

Till Deltagare i Kommunätverk Induction II
Deltagare under konferensen 2005-02-18
Rektorer för VFU och nya lärare

***Rapport från projektavslutning på Forskningsprojektet
Induction II 2005-02-18 på temat samverkan Induction-
projektet och VFU i Lärarutbildningen***

Gävle Kommun
Bo Sundström, Lokal samordnare

Högskolan i Gävle
Institutionen för Pedagogik, Didaktik, Psykologi
Forskningsgruppen Induction
Fil.dr Åsa Morberg, projektledare
2005-03-16

1. Program för dagen

Gävle Kommun och Högskolan i Gävle inbjöd till temadag och avslutningsdag i projektet ”Induction II Stöd till nya lärare genom mentorer”

Hur drar vi nytta av den kunskap som induction-projektet utvecklat kring lärares erfarenheter av sin första tid i yrket

- i kommunens skolverksamhet och i lärarutbildningen?
- Kan VFU utnyttjas effektivare så att nya lärares problem minskar?

Vilket fokus ska nästa projekt ha? Att vi behöver fortsätta, visar resultaten.

Inbjudna: Projektgruppen för Induction, lokala samordnare, två rektorer per kommun, lärarutbildningskansliet, studenter från termin 4, 6 och 8.

Program:

10.00	Välkommen till Gävle Kommun
10.10	Redovisning av projektsammanfattning, Åsa Morberg, Göran Fransson, Monica Hallström, Högskolan i Gävle
11.00	Erfarenheter och tankar kring VFU i Gävle, Bo Sundström
11.30	Gruppuppgifter inkl lunch
	Hur gör vi VFU effektivare som introduktion till läraryrket?
14.00	Återsamling. Vad gör vi nu i kommunen och i lärarutbildningen?
14.35	Kommande aktiviteter i Inductionprojektet. Information och Nedslag i kommande studier kring skolledares första tid i yrket Arne Sjölander

2. Resultat från Induction II Stöd till nya lärare med hjälp av mentorer

Åsa Morberg och Göran Fransson presenterade i sammanfattning resultaten från inductionforskningen vid Högskolan i Gävle. Resultaten presenterades dels i form av en rapport Morberg (2005) ”I ögonhöjd och på lika villkor” som skall presenteras på en rikskonferens vid Institutet för regionalpolitisk forskning i Östersund, 7-8 april. Rapporten kan beställas av författaren. Vidare presenterades en sammanställning av den forskning som bedrivits kring nya lärares första tid i induction-gruppen, se bilaga 1. Dessa resultat har tagits ur sitt sammanhang för att kunna bilda underlag för en diskussion om vad som kan göras för att effektivisera grundutbildningen till lärare, däribland den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

3. VFU ur ett kommunalt perspektiv

Bo Sundström satte in VFU i ett lärarutbildningsperspektiv i sin helhet för att skapa beredskap för att bedöma vilka insatser Högskolan i sin lärarutbildning skall svara för och vilka introduktionsinsatser kommunerna kan genomföra som stöd under utbildningstiden.

Den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen utgör en del av försörjningen av kompetenta lärare till kommunerna. VFU är en viktig komponent för att studerande skall förstå läraryrkets komplexitet och möjligheter och som kan underlätta övergången från utbildningens ”körkort” till faktiskt lärarbete.

I många sammanhang konstateras de förändringar som skett de senaste 15 åren som medfört

begreppet – Ett förändrat läraruppdrag. Lärares yrkesutveckling kräver ett fungerande samspel mellan lärarutbildning, forskning och yrkesverksamma lärares och skolledares erfarenheter och kunskaper. Lärarutbildningen utgår från ett förändrat uppdrag i sin uppläggning av utbildningen. I lärares uppdrag ingår att kontinuerligt söka vägar för sin egen yrkesutveckling. Kommunerna har uppgiften att ge bistånd i denna yrkesutveckling samt skapa förutsättningar för redan verksamma lärare att klara de förändringar som skett och sker

Rådet för skolans måluppfyllelse som utvärderat skolutvecklingsavtalet konstaterar att i de kommuner där man fört en dialog om lärares uppdrag, har detta medfört positiva effekter i verksamheten, hur arbetstiden kan disponeras, kompetens- och verksamhetsutveckling samt effekter för eleverna.

Rådet anger vidare en rad förslag som gäller lärarutbildningen och samverkan med kommunerna. Tillgången till kompetenta lärare måste säkras, en kvalitetssäkring av lärarutbildningen samt en utökad satsning på vetenskaplig forskning om läraryrket.

Det kommunala ansvaret i lärarutbildningen

Det kommunala ansvaret i lärarutbildningen kan definieras enligt följande:

- Att tillsammans med lärarutbildningen svara för att studenterna är rustade för sitt första lärarjobb och för sitt eget och elevernas lärande och utveckling.
- Att åstadkomma en bra och fungerande VFU som leder till den färdiga läraren har en utbildning som svarar mot kommunernas behov, får en bra ingång i yrket, har vilja och förutsättningar att utvecklas vidare i yrket.
- Att sörja för att ha goda introduktionsprogram med yrkesintroduktion, mentorer och arbetsplatsintroduktion
- Att säkerställa framförhållning samt att ha ett fungerande kompetensutvecklings-system

I den samverkan kring lärarutbildningen som sker är det viktigt att tydliggöra vem som gör vad och vilka insatser som skall förbättras av vem mot bakgrund av erfarenheterna av Inductionprojektet. En grundläggande fråga blir då hur VFU bidrar till att studerande tar sitt ”körkort” och till deras fortsatta utveckling utifrån en medvetenhet om lärares förändrade uppdrag och tillsammans med äldre mer erfarna lärare och i vilken skolkultur? (Se vidare bilaga 2.) I våra antaganden inför denna konferens menar vi att det går att effektivisera lärarutbildningen, så att priset som de nya lärarna betalar för den vetenskapligt upplagda lärarutbildningen blir lägre, än idag. Praxischocken behöver bli mindre, för att de nya lärarna skall få en mera professionell utveckling i yrket.

4. Gruppdiskussioners resultat i punktform

Gruppernas diskussioner är inte sammanställda grupp för grupp utan de är tematiskt sammanställda, utifrån de huvudfrågeställningar som fanns i anvisningarna för grupparbetet. I denna inledande del redovisas förslag till åtgärder i punktform. I bilaga 1 finns en fylligare sammanställning.

Åtgärder inom kommunen

▪

- Lärarstudentens egen drivkraft och ansvar för sin utveckling bör stärkas.
- Förmågan att leda elevers lärande måste utvecklas redan från början i utbildningen.
- Förståelse för skolans organisation, dess olika befattningshavare och stödfunktioner bör utvecklas under grundutbildningen genom möten av olika slag.
- Kvalitetskriterier för VFU bör kunna säkerställa goda utbildningsresultat.
- Skolledningen ansvarar för lämplighetsbedömning av lokala lärarutbildare/arbetslag.
- Lärarstuderande bör delta i nätverksträffar under VFU-perioderna.
- Rollfördelning mellan högskolans lärarutbildare och lokala lärarutbildare bör förtydligas.
- Det nuvarande glappet mellan den lokala lärarutbildaren och rektor bör undanröjas.

Åtgärder i introduktionsförfarandet

- Relationen – uppdrag – genomförande för att öka läraryrkets status är en viktig drivkraft för studenter, lärare och skolledning
- Genom lärares AT-tjänstgöring och mentorer kan nya lärare stöttas och utvecklas
- Behandla lärares totala arbetstid för att tydliggöra läraryrkets totala omfattning och för att nya lärare skall kunna se gränserna mellan arbete och fritid.
- Rektorena bör se nya lärare som tillskott i skolutvecklingen

Åtgärder inom grundutbildningen

- Dialog mellan avnämare och utbildare för att påvisa hur nya lärare kan anställas.
- En övergripande kursplanering och vad VFU skall inrymma bör ske i samverkan mellan representanter för VFU-ansvariga och högskolans lärare.
- Grundutbildningens lärare och lokala lärarutbildare bör ömsesidigt hålla sig ajour med vad som pågår inom respektive verksamhet.
- Erbjudanden om träffar med lokala lärarutbildare är inte en ensidig planeringsåtgärd för högskolan utan bör ske i en övergripande samverkan med lokala samordnare.
- Omfördelning av VFU-tiden till förmån för längre perioder på partnerskolan

Bilaga 1 Diskussionsresultat i sammanfattning

4A Åtgärder på olika nivåer inom kommunen, förvaltning, skolledning, VFU-ansvariga, arbetslag med lokala lärarutbildare

VFU-perioderna måste, enligt samtliga grupper, bli mera effektiva ur studenternas perspektiv och detta bör vara alla berördas ansvar. Lärarstudenterna måste få äga sin utbildning och därmed ta sitt utbildningsansvar direkt vid lärarutbildningens början. Alla måste betona att studenten själv bör försöka att så tidigt som möjligt formulera sina utbildningsbehov. Ge ansvaret för utbildningen till studenten. Arbeta med att stärka lärarstudenternas självkänsla.

Ledarskapet är problematiskt när de nya studenterna avslutat sin grundutbildning. Ledarskapet måste tolkas och diskuteras av alla aktörer och framför allt praktiseras tidigare och effektivare under grundutbildningen. Studenten skall stå på klassrumsgolvet från första dagen på sin verksamhetsförlagda del av utbildningen och inte sitta på en stol i ett undanskymt hörn någonstans i klassrummet.

Studenterna bör få möta olika befattningshavare i kvalitativt goda möten under sin lärarutbildning, så att en ny lärare förstår skolans organisation och kan fungera i den helst redan under sin grundutbildning till lärare tillsammans med övrig personal. Studenterna behöver få olika verktyg för att stödja elever lärande med sig, dessa verktyg skall ges både på

högskolan och på verksamhetsförlagd del av utbildningen. De egentliga metodlärarna är de lokala lärarutbildarna i dagens arbetsfördelning mellan högskoleförlagd del och skolförlagd del.

Kommunerna behöver i sin helhet bli mera medvetna om sitt uppdrag i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Kommunerna bör kontinuerligt diskutera vad som är en kvalitativt god miljö inom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen och vad respektive kommun kan erbjuda för miljö inom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Om kommunerna erbjuder en bra miljö så kan detta bidra till att kommunerna rekryterar bra hos de lärarstuderandegrupper som gör sin verksamhetsförlagda del av utbildningen i dessa kommuner. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen betyder heltid på partnerskolan och ingenting annat.

Lokala lärarutbildare måste handplockas av rektorerna efter någon slags bedömning av lämplighet för uppdraget. (Som det är nu kan alla vara lokala lärarutbildare oberoende av lämplighet.) Här behövs ett ansvarstagande från rektorerna på partnerskolorna.

Lärarstudenter bör även få delta i nätverksträffar under vfu-perioderna. Ledarskapet i klassrummet måste tydligt lyftas fram under vfu-perioderna. Fungerande arbetslag ger en kvalitativt bättre vfu-miljö. Uppgifter är ett problem under vfu-perioderna. För vem är uppgifterna till?

Rollfördelningen mellan lärarutbildare och lokal lärarutbildare är inte tydlig. Det finns många lokala lärarutbildare och lärare på högskolan som inte upptäckt att rollfördelningen ändrats. Hur påskynda detta? Det finns ett glapp mellan den lokala lärarutbildaren och rektor för skolan där den verksamhetsförlagda delen av utbildningen äger rum.

2. Åtgärder i introduktionsförfarandet efter examen dvs. under induction-perioden

Läraryrkets status behöver höjas och arbetet med att höja yrkets status bör vara en viktig drivkraft för såväl studenter som lokala lärarutbildare som rektorer. Diskutera öppet vad en lärare skall göra och eventuellt inte skall göra. Det är viktigt att alla bidrar till att klargöra uppdraget för lärarstudenter och för lokala lärarutbildare. Skolledningen skall vara delaktig i såväl vfu som i arbetet med nya lärares första tid.

Inför en typ av At-tjänstgöring i kommunerna för lärare. Introduktörer skall finnas till alla nya lärare, liksom mentorer, som är från en annan skola. De skall uppmuntra och stötta och möta nyanställdas pedagogiska funderingar och frågor. Mentorerna eller om det skall heta coacher i nästa forskningsprojekt behöver inte bara nya lärare utan även de äldre kolleger som tappat fotfästet behöver stöd. Även äldre kolleger behöver stöd för ledarskapet i klassrummet. Nya lärare behöver inte ha full tid i undervisningen.

Under vfu måste lärarstudenten få ta alla tillfällen att praktiskt pröva. Spela in på video och låt studenten se sig själv ensam eller tillsammans med andra som studenten känner förtroende för. Bättre ledarskapsutbildning i läraryrket, osäkerhet skapar oreda. Användningen av adjungerade adjunkter i högskolans undervisning. Visa på exempel och modeller under vfu. Diskutera modellerna och exemplen kritiskt. Undervisningen är inte verklighetsanpassad. Det sociala ansvaret måste lyftas fram mera i utbildningen. Vad ingår i 45 arbetstimmar? Viktigt att klargöra läraruppdraget. Flexibilitet måste finnas i lärarbetet. Utan förmåga till flexibilitet blir karriären problematisk.

Rektorerna har en avgörande roll om de nya lärarna ska kunna få en roll i skolutvecklingen på skolan.

3. Åtgärder inom grundutbildningen

Marknadsför läraryrket på ett positivt sätt. Hur ska en ny lärare se ut för att vara anställningsbar? Viktigt att föra en dialog mellan avnämare och utbildare. Visserligen ska lärarutbildningen ha en utvecklingsfunktion på skolan, men vissa kompetenser har svårt att få tjänst. Som det är nu kan lärarstudenter förberedas så att de inte blir anställningsbara. Om de blir det i en framtid är osäkert?

De uppgifter som lärarstudenterna har med sig ut måste förankras bättre hos de lokala lärarutbildarna. De uppfattas annars som störande moment i den praktiska utbildningen. Det bör vara en viss restriktivitet med uppgifter under övningsundervisningen. Det är ett heltidsarbete att undervisa. Däremot kan uppgifter förekomma under fältstudier. Uppgifterna bör dock alltid förankras väl hos lokala lärarutbildare. De uppgifter som hitintills förekommit har bidragit till en viss negativism hos såväl lärarstudenter som lokala lärarutbildare. De uppfattas som störande moment och så får det inte vara.

Högskolan skall hjälpa studenterna att öka sin nyfikenhet och sitt intresse. Grundutbildningen till lärare tar inte sitt ansvar och håller sig ajour med verksamheten ute i kommunerna. Det omvända förhållandet gäller också att lokala lärarutbildare håller sig inte ajour med verksamheten på högskolan. Hur ska båda verksamheterna bli bättre informerade om varandras fält? Alla måste känna ansvar för helheten, gäller både ute i kommunerna och på högskolan.

Goda förebilder måste alla ta ansvar för och vara. Detta gäller alla som kommer i kontakt med lärarstudenterna, på högskolan och ute i kommunerna.

Högskolans erbjudanden om träffar och andra aktiviteter till lokala lärarutbildare ”passar inte verksamheten” ute i kommunerna. Vems är felet? Högskolans eller kommunernas? Nätverksträffarna skall alla delta i, hur det nu ska gå till? Mötesplatserna är viktiga.

Mera verksamhetsförlagd tid efterlyses och dessutom mera sammanhängande verksamhetsförlagd del i utbildningen när den väl sker. Kommunernas planer för verksamhetsförlagda delen måste ha en medveten och genomtänkt struktur och bygga på de forskningsresultat som tagit fram om nya lärare på högskolan. Det finns mycket kunskap om nya lärare som måste användas i organisationen.

4. Andra åtgärder

Dialogen mellan Högskolan i Gävle och kommunerna måste bli väsentligt mycket bättre när det gäller nya lärares första tid och den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Ett förslag är att alla studenter får individuella utvecklingsplaner, som både högskolan och lokala lärarutbildare kan vara delaktiga i att upprätta. Som det är nu är det svårt att ta reda på vad lärarstudenten egentligen behöver träna.

Bilaga 2 till minnesanteckningar

Högskolan i Gävle
Institutionen för Pedagogik, Didaktik, Psykologi
Induction II Stöd till nya lärare med hjälp av mentorer
Inductionarbetsgruppen/Åsa Morberg

2005-02-18

Nya lärares första tid

De resultat som tagits fram under Induction II och som Induction-gruppen diskuterat vid möte 2005-02-07 och som gruppen anser bör kunna åtgärdas med effektivisering av lärarutbildningen:

1. *Ändrad attityd till de egna möjligheterna* att klara av läraryrket. De nya lärarna behöver öka sin självkänsla och sin tilltro till de egna möjligheterna att klara av lärararbetet. Bort med "offermentaliteten". Lokala lärarutbildare skall lämna över ansvar till de blivande lärarna.
2. *Ökat eget ansvar* under lärarutbildningen för barn- och ungdomsgrupper. Flera nya lärare har lämnat lärarutbildningen utan att ha varit ensamma med barn eller ungdomsgrupper.
3. *Exempel och modeller för hur de skall lägga upp arbetet i skolan* saknas i stor utsträckning vid starten på den egna tjänstgöringen. Praxischocken kan minskas genom att exempel och modeller diskuteras och granskas kritiskt kontinuerligt av lokala lärarutbildare under verksamhetsförlagda delen av utbildningen.
4. *Elevvårdsärenden* måste få större utrymme under verksamhetsförlagda delen av utbildningen. De behöver veta hur en lärare kan hantera olika typer av elevvårdsproblem och vilken hjälp som finns för svåra fall
5. *Fostransfrågor* är de frågor som de nya lärarna anger som stora svårigheter under den första tiden. Vad ska tas upp i samarbetet med elever och föräldrar? Vilka krav kan nya lärare ställa? Fostransfrågor i skolan behöver diskuteras under alla verksamhetsförlagda perioder.
6. De nya lärarna *lägger skulden på sig själva för misslyckanden*. Diskutera *ramfaktorer* för lärararbetet. Att misslyckas behöver inte handla om att det är fel på den nya läraren. De nya lärarna behöver få hjälp att analysera och diskutera sina reella möjligheter.
7. De nya lärarna behöver få hjälp med att *"äga" sin utbildning och därmed sitt utbildningsbehov*. De måste ta ett större ansvar för sin fortsatta utbildning under inductionperioden och i den fortsatta kompetensutvecklingen. De tenderar att vara passiva i förhållande till sina mentorer. Jfr näringslivet då adepterna helt och hållet är de som har ansvaret för att utnyttja sina mentorer. Detta ägande måste börja under grundutbildningen.

8. *Synsättet på grundutbildningen till lärare behöver utvecklas och förändras.* Efter grundutbildningen är nya lärare inte färdigutbildade. Grundutbildningen är endast en grund att bygga vidare på. Det är naturligt att fortsätta sin utbildning när de börjar tjänstgöra. Kompetensutveckling i det livslånga lärandet behöver stötas och blötas under utbildningen.
9. Läraryrket behöver *diskuteras i ett helhetsperspektiv* under lärarutbildningen. Lärarutbildningens konstruktion med olika delar och olika ämnen bidrar till en slags atomisering. Vad innebär det att vara lärare? Hur ser ett lärarliv ut? Arbete, fritid och familj i kombination för lärare?
10. *Avdramatisera yrkesväxling.* Det är ingen katastrof om en lärare slutar efter några år, lika litet som det är en katastrof om en ingenjör byter yrke. Samhällstrenden är yrkesväxling även för lärare.
11. *Skapa goda möten med äldre kolleger* redan under utbildningen. Fördomsfullhet gagnar inte lärarlagsarbete.
12. *Arbetslag som fungerar gör att nya lärare lättare socialiseras in i sitt yrke.* Arbetslag är oerhört viktigt för de nya lärarna. Arbetslagsarbete måste påbörjas under utbildningen. De nya lärarna är utbildade för arbetslag.

Bilaga 3 till minnesanteckningarna

Gävle kommun
Barn&Ungdom
Bo Sundström

Lärarutbildningen och det förändrade läraruppdraget.

Lärarutbildningskommittén konstaterade i sitt betänkande Att lära och leda (SOU:1999:63) att lärares uppdrag hade förändrats och föranledde en förnyelse av lärarutbildningen. Riksdagsbeslutet år 2000 följde i stort betänkandet och ledde 2001 till starten av den förnyade lärarutbildningen på universitet och högskolor. Både kommuner och lärarutbildningar ”sjösatte” reformen utan tillräcklig tid för förberedelser.

Berit Hörnqvist, tidigare huvudsekreterare för betänkandet Skola för Bildning(SOU 1992:94) beskriver förändringarna i läraruppdraget i sin utvärdering av Lärarutbildningen i Malmö (Nya läroämnen, nya relationer till skolverksamheten, ny lärarutbildning! 2004)

”Sammantaget tonar dock fram en bild av en lärare med delvis nya uppgifter, nya villkor, nytt ansvar, nya relationer till elever, kollegor och föräldrar, nya krav på kunskap och kompetens... Ibland har detta formulerats som att lärarutbildningen måste både bli mer praktisk och mer teoretisk.”(sid.8)

Signalerna till kommunerna om denna förändring hade kommit under hela 1990-talet, förändrad styrning, förändringar i skolans organisation, medelstilldelning, fritidshem och förskoleklassens koppling till grundskolan. 1997 kom rapporten Om en Skola i en ny tid(1997:121). 1998 förelåg läroplan för förskolan och en justering i grundskolans läroplan. I Betänkandet Att lära och leda 1999 sammanfattades denna process.

Skolutvecklingsavtalets effekter

Rådet för skolans måluppfyllelse lämnade 15 febr. 2005 sin slutrapport över skolutvecklingsavtalets effekter i vilken man konstaterar

” Avtalet, och de insatser som initierats inom ramen för detta, har skapat goda förutsättningar för ett arbete som lett till en ökad måluppfyllelse. På många skolor har dialog kring uppdraget förts i samband med verksamhetsplanering, vilket exempelvis lett till en utveckling av arbetsorganisationen liksom ett mer systematiskt arbete med kompetensanalyser/-utvecklingsplaner utifrån denna dialog. Vi kan konstatera att detta i många fall har åstadkommit omfattande förändringar i positiv riktning för eleverna.”(s. 95)

I rapporten konstateras vidare att i ett självständigt skolledarskap måste dialogen kring lärande, arbetsorganisation och ramar för arbetet vara ett nödvändigt inslag.

” Det är bl.a. av stor vikt att skolans professionella har kunskap om mål- och resultatstyrningens alla led och att det råder en samsyn och tydlighet på skolan om det samlade uppdraget och om hur man ska arbeta för att genomföra det. Att åstadkomma denna samsyn är rektors uppdrag.”(s.96)

Vad gäller lärarutbildningen menar Rådet att

- tillgången till kompetenta lärare måste säkras via en rätt dimensionerad, kvalitetssäkrad och forskningsbaserad lärarutbildning och ett väl fungerande kompetensutvecklingssystem för redan verksamma.
- i första hand få till stånd en diskussion mellan avtalslutande parter och staten kring
 - den framtida dimensionering av lärarutbildningen
 - en kvalitetssäkring av lärarutbildningen
 - insatser för att bygga en vetenskaplig bas för läraryrket, t.ex. särskilt avdelade resurser till universitet/högskolor och en nationell satsning på FOU
 - förutsättningar för en utvecklad samverkan mellan högskola och kommun

En kommunal parallellprocess

Det finns behov av både en kommunal process för att förbättra förutsättningarna för redan verksamma lärare att klara det förändrade läraruppdraget och ett gemensamt underlag i samverkan med högskolans lärarutbildning för att genomföra den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen. Från att lärarutbildningen varit en *verksamhet utanför* skolans ordinarie verksamhet, är den nu enligt riksdagens mening ett *medel i* i skolans förbättringsprocess

Bilden beskriver samspelet mellan det kommunala realiserandet av det nationella uppdraget med hänsyn till oroande signaler i samhällsutveckling, förändringar i styrning och synen på kunskap m.m. I gemensam tolkning av dessa signaler bedrivs en verksamhet, beskrivs förbättringsåtgärder i kvalitetsarbetet som tydliggör synsätt, kompetens och organisation. I denna kedja av läraruppdrag – verksamhet – resultatanalys – formas den lärarroll som kommuniceras i den samverkan som sker med lärarutbildningen för att bedriva en lärarutbildning som svarar mot riksdagens beställning och verksamhetens behov.

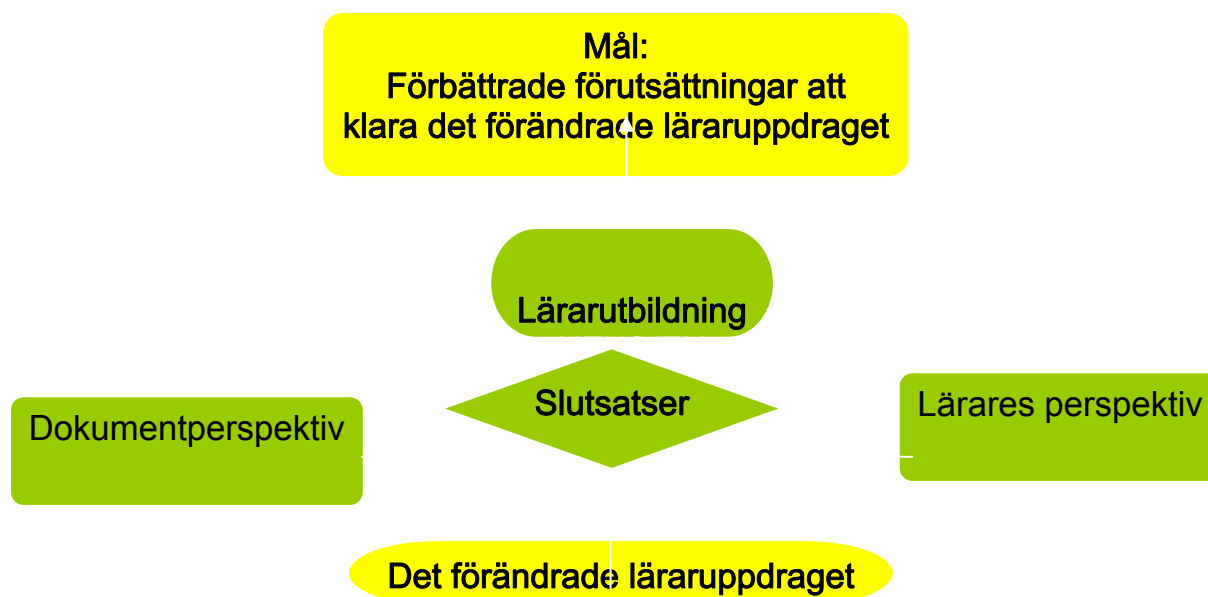

Frågan är hur de kommunala strävandena kan synkroniseras med läroarbildningen för att åstadkomma

- en samlad skolutveckling på partnerskolan som underlättar genomförandet av det förändrade läroaruppdraget
- bidrar till att ge läroarstudierande en god bild av läroaryrket och underlag för de egna valen under utbildningen
- en integrerad del i kommunens rekryterings- och introduktionsverksamhet

Ett gemensamt mål i samverkan

Det gemensamma målet för samverkan kan beskrivas som att skapa förbättrade förutsättningar för läroare att klara det förändrade läroaruppdraget. Högskolan har ett tydligt uppdrag att utbilda nya läroare utifrån vetskapen om de förändringar som skett i styrsystem, samhällsbild, sociala förändringar och förändringar i informationsflödet. Skolan har sedan 1998 och 2000 också fått justeringar i de nationella styrmedlen. Dock upplevs inte uppdraget lika tydligt som i läroarbildningen. I detta ligger en obalans som måste överbryggas. Läroarbildningens utformning innebär att den förser förskolan och skolan med möjligheter till en vetenskaplig kunskapsuppbyggnad dels genom studenternas examensarbeten, dels genom samverkan med kommunerna, lokala läroarbildare och genom erbjudanden om kompetensutveckling. Genom studenterna får förskolans och skolans verksamhet andra ögon på sig som kan leda till dialog, reflektion och utveckling. Härigenom bidrar läroarbildningen till kunskapsuppbyggnad, verksamhetsutveckling som ytterst gynnar elevernas och ungdomarnas lärande och kunskapsutveckling.

Förändringsinsatser kräver ett angelägenhetsmedvetande (Kotter, *Att leda förändring* 1998) och en därur kommande vilja till åtgärder. Två olika perspektiv blir tydliga i denna förändringsprocess. Hur tänker och agerar lärare för att klara sitt uppdrag samt vad blir tydligt i styrdokument och aktuell forskning.

Vid högskolan i Gävle pågår en forskningssatsning under ledning av fil dr. Gunnar Cardell. Genom att utgå från trenätsteorin (Cardell, *Trenätmodellen, ett systemteoretiskt redskap för att beskriva helhet och komplexitet i pedagogisk praktik-exemplet värnpliktsutbildning* 2001) 2004), söker man tydliggöra lärares tysta kunskap, hur man planerar och genomför sitt uppdrag för att åstadkomma efterfrågade resultat. Genom lärarstuderandes examensarbeten och andra uppsatser beskrivs i form av behovs- orsaks- och strateginät lärares uppläggning av sitt arbete för att stimulera elevers lärande och ett främjande av deras kunskapsutveckling.

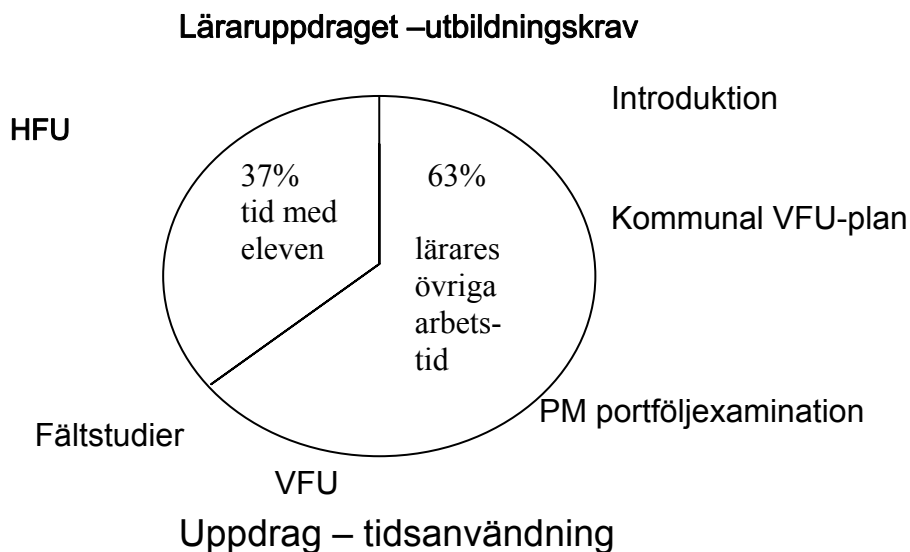
Inom Gävle kommun har under ledning av Högskolan Dalarna utbildats s.k. kritiska vänner. Genom att tillämpa Prof. Gunnar Bergs kulturanalysmodell, har en grupp lärare och skolledare prövat på att tillämpa teorierna på några av kommunens skolor. Ett sätt att få lärarperspektivet tydliggjort är att använda sig av de färdigheter dessa kritiska vänner tillägnat sig.

Gunnar Berg har även en modell för dokumentanalys som tydliggör styrdokumentet. Denna modell kan tillämpas i hela länet med viss variation beroende på lokala styrdokument.

Genom att dra slutsatser ur dessa två analyser, blir det möjligt att beskriva den faktiska praktiken i kommunens skolor i förhållande till vad styrdokumentet anger för uppdrag. Det blir då en värdeomätare på vad studerandes praktik är baserad på och kan ligga till grund för verksamhets-, lednings-, organisations- och skolutveckling i kommunen samt i en process att öka lärares professionella plattform och agerande. Den tredje insatsen sker i samverkansprocessen med läraryt utbildningen utifrån en mer medveten kommunal plattform i form av kompetensutvecklingsinsatser inom ramen för läraryt utbildningen, seminarier och föreläsningar samt genom studenternas examensarbeten.

Det kommunala ansvaret i lärarutbildningen

I följande figur beskrivs lärares fördelning av tid med eleven och övrig arbetstid. I den traditionella bilden av hur lärares arbetstid disponeras mellan tid tillsammans med elever i en undervisningssituation och lärares kollektiva och enskilda arbetstid blir förhållandet 37-40 % i dialog med elever, 63 - 60% omfattar dialog och samverkan med kollegor och enskilt lärararbete. Hur disponeras denna tid så att det uppdrag lärare har gentemot eleverna uppfylls?

Med utgångspunkt från Inductionprojektets resultat är det intressant att fundera kring hur lärarutbildningen och kommunala introduktionsinsatser bidrar till att nyblivna lärare har en klar uppfattning om sitt yrkes komplexitet och möjligheter. I en samverkansprocess bör båda parter se hela bilden av vad "körkortet" bör innehålla och på vilket sätt den nyutbildade lärarens vidare utvecklingsprocess bör utformas. Hur samverkar den högskoleförlagda delen av lärarutbildningen med VFU? Vem eller vilka avgör inriktningen på VFU och på fältstudierna? Hur följer studenten högskolans PM för portföljexaminationen, hur motsvaras den av partnerskolans utbildaruppdrag och vilka introduktionsinsatser bedrivs av skollärdningen redan under utbildningen för att tydliggöra hela läraruppdraget?